

Nr 80.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående prisutjämningsavgift m. m.; given Stockholms slott den 27 februari 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Fortsatt bemyndigande att meddela föreskrifter om prisutjämningsavgift begäres för tiden till och med den 30 juni 1954.

Förslag framlägges rörande dispositionen av vissa medel, som influtit i form av prisutjämningsavgifter.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1953.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ericsson, frågor om fortsatt bemyndigande att uttaga prisutjämningsavgift samt disposition av medel som influtit i form av prisutjämningsavgifter m. m. samt anför följande.

**Prisutjämningsavgifter m. m. å vissa skogsprodukter
åren 1945—1952.**

Alltsedan år 1945 har riksdagen årligen bemyndigat Kungl. Maj:t att, när behov därav ur prispolitiska synpunkter anses föreligga, meddela föreskrifter om uttagande av prisutjämningsavgift för varor, som utförs ur riket. Nu gällande bemyndigande, som meddelats genom riksdagens skrivelse den 23 april 1952, nr 139, gäller till och med den 30 juni 1953.

Med anledning av 1945 års riksdags beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 25 maj 1945 (nr 256) förordning angående prisutjämningsavgift. I denna förordning — som genom förordningar den 14 juni 1946, nr 282, och den 31 oktober 1947, nr 863, i vissa smärre avseenden ändrats — stadgas, bl. a., att Kungl. Maj:t må, när behov därav ur prispolitiska synpunkter prövas föreligga, förordna, att viss avgift (prisutjämningsavgift) skall erläggas för vara, som utföres ur riket (1 §), att prisutjämningsavgift utgår enligt grunder och med belopp, som Kungl. Maj:t bestämmer (2 §), samt att medel, som inflyter genom uttagande av prisutjämningsavgift, skall fonderas och användas enligt vad särskilt stadgas (3 §). I övrigt innehåller förordningen föreskrifter om debitering, uppbörd och redovisning av prisutjämningsavgifter samt vissa straff- och processrättsliga stadganden. Förordningen, som ursprungligen gällde till och med den 30 juni 1946, har sedermera förlängts, senast genom förordningen den 9 maj 1952, nr 256, till och med den 30 juni 1953.

Förordnande om prisutjämningsavgift har hittills meddelats endast beträffande skogsprodukter.

I kungörelsen den 25 maj 1945, nr 257, (ändrad 1946: 197) angående prisutjämningsavgift å vissa trävaror meddelades föreskrifter om uttagande av prisutjämningsavgift vid utförsel ur riket av vissa i kungörelsen angivna sågade trävaror av inhemsk furu och gran. Ifrågavarande kungörelse ersattes av kungörelsen den 9 maj 1947, nr 184, (ändrad 1947: 705, 1948: 121 samt 1949: 5, 57 och 490) angående prisutjämningsavgift å vissa trävaror. I 2 § sistnämnda kungörelse stadgades bl. a. att prisutjämningsavgift ej skulle uttagas beträffande varuparti, för vilket jämlikt av Kungl. Maj:t godkänd överenskommelse belopp motsvarande prisutjämningsavgiften skulle avsättas i annan ordning.

År 1947 träffade statens bränslekommission med Kungl. Maj:ts godkännande avtal med dels Svenska trävaruexportföreningen, dels Svenska cellulosaföreningen, dels Svenska trämasseföreningen, enligt vilka föreningarna åtog sig att av sina medlemmar uppbära en avgift per viss enhet exporterad vara för avsättning till särskilda konjunkturutjämningsfonder.

Även år 1948 slöt nyssnämnda parter avtal om avsättningar till konjunkturutjämningsfonder. Enligt överenskommelserna med cellulosa- och trämasseföreningarna gällde bl. a. att 20 procent av avgiften skulle utbetalas till särskilda länsstiftelser med ändamål att främja det enskilda skogsbruket, 24 procent till sociala stiftelser vid varje enskilt företag till förmån för där anställda arbetare (företagsstiftelser) samt 6 procent till en central social stiftelse till förmån för samtliga inom skogsindustrien sysselsatta arbetare (centralstiftelsen). I anslutning till dessa överenskommelser utfärdades kungörelsen den 11 juni 1948, nr 293, angående prisutjämningsavgift å pappersmassa av trä. Redan hösten 1948 upphävdes kungörelsen och samtidigt upphörde avtalen med cellulosa- och trämasseföreningarna att gälla.

Såväl år 1949 som i början av år 1950 träffades mellan bränslekommissionen och trävaruexportföreningen avtal om fortsatta avsättningar till föreningens konjunkturutjämningsfond.

De avgifter, som influtit till ifrågavarande konjunkturutjämningsfonder på grund av de mellan bränslekommissionen och branschföreningarna ingångna avtalen, har i sin helhet antingen återburits till respektive företag eller avsatts till förenämnda stiftelser.

Prisutjämningsavgifter, vilka inbetalades enligt kungörelserna den 25 maj 1945, den 9 maj 1947 och den 11 juni 1948, tillfördes en inom statskontoret upprättad diversemedelsfond. Vissa av avgiftsmedlen bokfördes särskilt och överfördes till en av statskontoret förvaltd fond, benämnd De mindre sågverkens konjunkturutjämningsfond av år 1948. Sistnämnda fondmedel har slutligt disponerats genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1952. Även övriga här åsyftade avgiftsmedel har numera i stort sett tagits i anspråk. På grundval av uppgifter från statskontoret kan ett belopp av 466 163 kronor beräknas kvarstå odisponerat. I detta belopp ingår emellertid 425 000 kronor som i enlighet med ett av norrlandskommittén framfört förslag reserverats för en sågverksskola vid Strömnäs sågverk i Västernorrlands län. Vad angår i övrigt vidtagna dispositioner torde för närmare kännedom få hän-

visas till propositionerna nr 255/1945, 237/1946, 285/1947, 269/1948, 178/1949, 124/1950, 167/1951 och 78/1952.

I december 1950 träffades avtal mellan statens handels- och industrikommission för Kungl. Maj:t och Kronan samt respektive cellulosa-föreningen, trämasseföreningen, trävaruexportföreningen och Svenska pappersbruksföreningen om erläggande av konjunkturutmättningsavgifter vid export av vissa skogsprodukter under år 1951. Avgifterna skulle uppbäras av vederbörande branschförening och därefter tillföras för ändamålet bildade fonder. Uppburna avgifter skulle av vederbörande förening överlämnas till riksgäldskontoret. Av avgifterna skulle 70 procent återbäras till företagen. Enligt avtalen med de tre förstnämnda föreningarna skulle återstående 30 procent fördelas med en tredjedel på ettvarvt av förut omnämnda slag av stiftelser, alltså länsstiftelserna, företagsstiftelserna och centralstiftelsen. Jämlikt avtalet med pappersbruksföreningen skulle berörda 30 procent fördelas sålunda, att 7 procent skulle tillfalla länsstiftelserna, 20 procent företagsstiftelserna och 3 procent den år 1944 bildade stiftelsen Pappersbrukens forskningsinstitut. I samtliga avtal stadgades att utbetalning av de hos riksgäldskontoret inestående medlen skulle ske med $\frac{1}{5}$ årligen med början under januari 1958, dock att Kungl. Maj:t i vissa fall kunde medgiva tidigare utbetalning. Sedermera träffades i samband med förhandlingar avseende 1952 års avgifter särskilda tilläggsavtal till de mellan kommissionen samt cellulosa-, trämasse- och pappersbruksföreningarna i december 1950 ingångna överenskommelserna rörande konjunkturutmättningsavgifter. Enligt tilläggsavtalen skulle av de under fjärde kvartalet 1951 inbetalda avgifterna 28 procent omedelbart tillfalla staten som skatt. Skattebeloppet skulle tagas av de 70 procent, som enligt överenskommelserna skulle tillfalla företagen.

I anslutning till de i december 1950 ingångna avtalen utfärdades kungörelsen den 3 november 1950, nr 586, om prisutmättningsavgift å vissa trävaror, pappersmassa av trä samt vissa slag av papp och papper. Genom kungörelsen, som trädde i kraft den 1 januari 1951, upphävdes kungörelsen den 9 maj 1947, nr 184, om prisutmättningsavgift å vissa trävaror. Av 2 § i den nya kungörelsen framgår att den icke var tillämplig beträffande varuparti, för vilket avgift erlades enligt särskilt avtal. Genom kungörelse den 15 december 1950, nr 652, utvidgades kungörelsen den 3 november 1950 att avse pappersved samt pappersavfall och makulerade tryckalster.

På eftersommaren 1951 upptogs förhandlingar mellan representanter för statsmakterna och de ledande branschorganisationerna inom skogsindustrin i syfte att undersöka möjligheterna för en fortsatt samverkan i fråga om exportvinsternas sterilisering och användning. Förhandlingarna utmynnade i att nya avtal ingicks mellan handels- och industrikommissionen samt cellulosa-föreningen, trämasseföreningen och pappersbruksföreningen angående konjunkturutmättningsavgifter vid export under år 1952. De med trävaruexportföreningen förda förhandlingarna ledde icke till annat resultat än

att mellan kommissionen och föreningen överenskoms, att det år 1950 ingångna avtalet skulle förlängas att gälla under januari 1952.

De mellan kommissionen samt cellulosaföreningen respektive trämasseföreningen och pappersbruksföreningen träffade avtalen för år 1952 skilde sig i åtskilliga hänseenden från motsvarande överenskommelser för år 1951. Beträffande fördelningen av influtna avgifter avtalades nämligen helt nya regler. Sålunda minskades den del, som skulle återgå till företagen, från 70 till 66 procent. En viktig nyhet var, att staten omedelbart ägde uppbära 26 procent av avgifterna såsom förskottsskatt. Den slutliga återbäringen till företagen skulle alltså uppgå till 40 procent av inbetalda avgifter. Vid denna återbetalning skulle statlig beskattning icke ske. Däremot skulle vid återbetalningen såväl det återburna beloppet som det såsom förskottsskatt gäldade beloppet upptagas till kommunal beskattning.

Vad angår fördelningen av avgifterna i övrigt skilde sig överenskommelsen med pappersbruksföreningen i flera avseenden från avtalen med cellulosa- och trämasseföreningarna. Enligt överenskommelserna med sistnämnda föreningar gällde att bidragen till länsstiftelserna skulle upphöra och att företagsstiftelsernas andel begränsades till 4 procent. En av föreningarna grundad stiftelse för teknisk och skoglig forskning samt utbildning skulle erhålla 3 procent. Av återstående 27 procent skulle bildas två fonder inom riksgäldskontoret. Den ena fonden skulle erhålla 12 procent att användas för åtgärder till fromma för skogsvården (skogsvårdsfonden) och den andra fonden 15 procent att användas för arbetsanskaffning inom skogsindustrierna vid lågkonjunktur eller liknande ändamål (lågkonjunkturfonden). Enligt överenskommelsen med pappersbruksföreningen skulle företagsstiftelserna erhålla 6 i stället för 4 procent av de utav vederbörande företag inbetalda avgifterna och den inom riksgäldskontoret bildade skogsvårdsfonden tillföras 10 i stället för 12 procent. Vidare skulle visserligen 15 procent av avgifterna avsättas till en inom riksgäldskontoret bildad lågkonjunkturfond, men denna fond skulle vara skild från den i avtalen med cellulosa- och trämasseföreningarna omnämnda lågkonjunkturfonden, så att dess medel fick tagas i anspråk endast för arbetsanskaffning eller liknande ändamål inom papp- och pappersindustrien. Slutligen skulle de 3 procent av avgifterna, som var avsedda för forskningsändamål, tillfalla stiftelsen Pappersbrukens forskningsinstitut.

Enligt samtliga överenskommelser gällde att andelarna till företagen, företagsstiftelserna och forskningsstiftelserna skulle i princip utbetalas med $\frac{1}{5}$ varje år med början i januari 1959, dock att Kungl. Maj:t kunde bl. a. vid vikande konjunkturer medge tidigare utbetalning. Beträffande skogsvårdsfonden och lågkonjunkturfonden stadgades att de skulle användas, när detta efter Kungl. Maj:ts bestämmande befanns vara ur konjunktursynpunkt lämpligt. I fråga om dessa fonder förutsattes bl. a., att staten skulle äga rätt att av belopp, som inflöt till de båda fonderna, uttaga högst hälften i form av räntefria lån att användas till räntelösa tilläggs lån för bostadsbyggen eller liknande ändamål.

I detta sammanhang må nämnas att separata överenskommelser träffades med vissa företag, som icke var anslutna till överenskommelserna med cellulosa- och trämasseföreningarna, nämligen Bowaters svenska trämassfabriker aktiebolag, Aktiebolaget Högfors träsliperi samt Graningeverkens aktiebolag, Sandvikens cellulosa aktiebolag och Utansjö cellulosa aktiebolag. Innehållet i överenskommelserna med de två förstnämnda bolagen anslöt sig i allt väsentligt till det mellan handels- och industrikommissionen och trämasseföreningen träffade avtalet. Överenskommelsen med Graningeverkens aktiebolag, Sandvikens cellulosa aktiebolag och Utansjö cellulosa aktiebolag, som träffades den 15 maj 1952, innebar att ifrågavarande bolag ägde i januari 1961 i princip återfå 66,6 procent av de avgifter, som bolagen för år 1952 inbetalade för kemisk och mekanisk massa. Av dessa avgifter skulle 40 procent utbetalas i januari 1961. Återstående 26,6 procent skulle utbetalas till bolagen i den mån dessa visade sig ha erlagt å avgifterna fallande statsskatt. Vidare stadgades att såsom förutsättning för överenskommelsens giltighet skulle bl. a. gälla att bolagen skulle återfå 70 procent av de avgifter, som erlagts för kemisk och mekanisk massa samt trävaror under år 1951, på samma villkor som enligt branschöverenskommelserna, varjämte bolagen skulle kunna återfå visst belopp som en kompensation motsvarande den nedsättning av konjunkturskatten för år 1952 som medgavs de till sistnämnda överenskommelser anslutna företagen.

I samtliga avtal för år 1952 stadgades att avgifternas storlek skulle bestämmas på grundval av ett på visst sätt beräknat genomsnittligt exportpris. Om detta exportpris låg under en viss i avtalen angiven nivå, skulle ingen avgift utgå.

I juni 1952 hade exportpriset sjunkit under nämnda nivå. Någon konjunkturutjämningsavgift har därefter under år 1952 icke utgått.

Enligt uppgift från riksgäldskontoret har i konjunkturutjämningsavgifter enligt överenskommelserna för år 1951 och år 1952 per den 31 januari 1953 influtit följande belopp (milj. kr.):

	1951	1952
Cellulosaföreningen	476	180
Trämasseföreningen	23	3
Bowaters Svenska Trämassef. AB.....		2
AB Högfors Träsliperi.....		0,1
Pappersbruksföreningen	139	40
Trävaruexportföreningen	28	—
	Summa 666	225,1

De angivna beloppen är ej slutgiltiga, då vissa avgiftsbelopp ännu ej slutligt reglerats. 1951 års siffra för trävaruexportföreningen inbegriper avgifterna för januari 1952. Vidare må nämnas, att de avgifter som inbetalts enligt överenskommelsen med Graningeverkens aktiebolag, Sandvikens cellulosa aktiebolag och Utansjö cellulosa aktiebolag redovisas tillsammans med prisutjämningsavgifterna.

I anslutning till de för år 1952 ingångna avtalen utfärdades kungörelsen den 21 december 1951, nr 800, med ändring av kungörelsen den 3 november 1950 (nr 586) om prisutjämningsavgift å vissa trävaror, pappersmassa av trä samt vissa slag av papp och papper. Genom nämnda kungörelse infördes prisutjämningsavgift från och med ingången av år 1952 å vissa slag av trävaror, huvudsakligen rundvirke (bl. a. gruvstolpar, sågtimmer, telefon- och telegrafstolpar) ävensom bjälkar, sparrar och syllar, vilka under år 1951 icke varit belagda med avgift.

På grund av de under år 1952 successivt sjunkande exportpriserna upphävdes efter hand den för de olika varuslagen utgående prisutjämningsavgiften. Från och med den 1 april 1952 borttogs avgiften å pappersavfall (kungörelse den 28 mars 1952, nr 110), från och med den 26 maj 1952 upphörde avgiften å sågade och hyvlade trävaror (kungörelse den 23 maj 1952, nr 233) samt från och med den 13 juli 1952 avgiften å telegraf- och telefonstolpar (kungörelse den 30 juni 1952, nr 560). Kungörelsen den 3 november 1950, nr 586, om prisutjämningsavgift å vissa trävaror, pappersmassa av trä samt vissa slag av papp och papper upphävdes i sin helhet från och med den 1 november 1952 genom kungörelse den 23 oktober 1952, nr 663. Kungl. Maj:t beslöt därjämte sistnämnda dag att medgiva återbäring av prisutjämningsavgifter, som utgått vid export av rundvirke från och med den 16 augusti 1952.

Liksom varit fallet med tidigare prisutjämningsavgifter har sådana avgifter för åren 1951 och 1952 inbetalts till statskontoret och tillförts diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter. Avgifterna för nämnda år har emellertid bokförts särskilt inom fonden fördelade på sex huvudgrupper. Enligt uppgift från statskontoret var följande belopp inestående den 31 januari 1953 (1 000 kr.):

	1951	1952
I. Pappersved, gruvstolpar m. m.	667	4 000
II. Sågade trävaror	23 793	5 613
III. Pappersmassa	21 036	504
IV. Pappersavfall	5 100	1 112
V. Papp och papper	360	107
VI. Telegraf- och telefonstolpar	—	48
	<hr/>	<hr/>
	Summa 50 956	11 384

1951 års siffra för sågade trävaror inbegriper avgifterna för januari 1952, vilka sålunda ej inkluderats i 1952 års siffra. De angivna beloppen är ej slutgiltiga utan vissa justeringar kan väntas. För pappersved, gruvstolpar m. m. har med hänsyn till pågående restitutioner av avgifter vilka inbetalts för export efter den 15 augusti 1952 upptagits ett ungefärligt belopp, som beräknas kvarstå sedan restitutionerna genomförts.

Vissa huvudlinjer för dispositionen av avgifterna för år 1951 angavs i proposition nr 167/1951 och lämnades av riksdagen utan erinran. Sålunda före-

slogs att viss återbäring skulle kunna ske såvitt angick avgifter å trävaror, massa samt papp och papper. Däremot ansågs återbetalning icke böra ifrågakomma beträffande avgifter å pappersved och pappersavfall. Att medge återbäring till det mellanled, som ombesörjde exporten, syntes icke ligga i linje med den tanke på återbäring vid sysselsättnings- och avsättningssvårigheter för producenterna, som kommit till uttryck i avtalen med branschorganisationerna. Ifrågavarande avgifter borde därför disponeras för sådana skogliga ändamål, som riksdagen framdeles kunde komma att godkänna.

I proposition nr 78/1952 uttalades att då de före år 1951 influtna prisutjämningsavgifterna praktiskt taget var slutgiltigt disponerade, det syntes rimligt att de under år 1951 influtna avgifterna för pappersavfall och pappersved successivt togs i anspråk för skogliga ändamål i vidsträckt mening, som icke i annan ordning kunde tillgodoses. Vad gällde utdelning av bidrag syntes frågor av större räckvidd lämpligen böra underställas riksdagen, medan det i övrigt torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att pröva förekommande bidragsärenden. I propositionen föreslogs att ett belopp av högst 175 000 kronor skulle avsättas för att enligt Kungl. Maj:ts prövning i mån av behov disponeras för att fortsätta viss forskningsverksamhet vid skogsforskningsinstitutet intill utgången av budgetåret 1952/53. Uttalandet och förslaget lämnades av riksdagen utan erinran. Kungl. Maj:t anvisade därefter genom beslut den 9 maj och 19 december 1952 dels högst 40 000 kronor till styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut för viss specialutbildning i skoglig fotogrammetri, dels högst 50 000 kronor till styrelsen för Jordbrukareungdomens förbund för avslutande av viss försöksverksamhet med klubbarbete inom skogsbruket, dels högst 175 000 kronor till styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut för förut angivna forskningsverksamhet.

I fråga om användningen av de prisutjämningsavgifter, som inflöt under år 1952, uttalades i sistnämnda proposition att i likhet med vad tidigare skett den möjligheten syntes böra hållas öppen att viss återbäring av avgiften skulle kunna äga rum, såvitt gällde trävaror, papper och pappersmassa, i den mån samtidigt avtal träffats om konjunkturutjämningsavgift för motsvarande varuslag. Beträffande gruppen trävaror innebar detta att återbäring med 70 procent kunde ifrågakomma av avgifter, som uppbars vid export av trävaror under januari 1952, under det att återstående 30 procent borde reserveras för skogliga och sociala ändamål. Beträffande prisutjämningsavgifter, som erlades vid export av pappersmassa samt papp och papper, borde efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall eventuell återbäring kunna ske. Frågan om disposition av avgifter å rundvirke samt pappersavfall borde underställas riksdagen, sedan avgifterna slutligt inbetalts, sålunda år 1953. Det framhölls emellertid att på samma grunder som åberopats beträffande 1951 års avgifter någon återbäring av avgifter å dessa varuslag ej borde äga rum. Uttalandena lämnades av riksdagen utan erinran.

Framställningar rörande användningen av influtna prisutjämningsavgifter m. m.

Ett antal framställningar har inkommit som avser dels återbetalning av inbetalda prisutjämningsavgifter, dels bidrag till speciella ändamål ur prisutjämningsavgiftsmedel.

Vad först beträffar de prisutjämningsavgifter, som erlagts vid export av sågade trävaror under tiden 1 februari—25 maj 1952, har *Svenska trävaruexportföreningen*, *Svenska inlandssågverkens förening*, *Södra Sveriges trävaruexportförening*, *Göteborgs trävaruexportörers förening*, *Svenska trävaruengrossistföreningen*, *Graningeverkens aktiebolag*, *Munksunds aktiebolag* samt *Aktiebolaget Jon Jonsson & Co.* i skilda skrivelser hemställt aningen att dessa avgifter i sin helhet omedelbart återbetalas eller att de i varje fall återbäres till respektive företag efter enahanda grunder som gäller enligt överenskommelsen med Svenska trävaruexportföreningen för avgifter vilka erlagts vid export av sågade trävaror under tiden 1 januari 1951—31 januari 1952. Svenska trävaruexportföreningen framhåller bl. a. att då det ekonomiska resultatet av 1952 års trävaruexport nu låter sig överblickas man kan konstatera att sågverkens räntabilitet undergått en stark försämring jämfört med år 1951, beroende på den ökning i råvaru- och produktionskostnaderna som under år 1952 ägt rum samtidigt som en nedgång skett i exportpriserna. Södra Sveriges trävaruexportförening understryker att månaderna februari—maj, då norrlandshamnarna i stor utsträckning är stängda, för södra Sverige är en del av den bästa skeppningsperioden och att därför exportörerna i södra Sverige i särskild grad drabbats av avgiften.

Yttrande över framställningarna har inhämtats från *statens handels- och industrikommission*, som icke anser sig kunna tillstyrka bifall till framställningarna i vad de avser omedelbar återbetalning. Kommissionen förklarar sig emellertid därmed icke ha angivit någon ståndpunkt i fråga om återbetalning av erlagda avgifter i samband med den allmänna dispositionen av avgiftsmedel.

I fråga om de prisutjämningsavgifter, som erlagts vid export av rundvirke under tiden 1 januari—15 augusti 1952 förklarar sig *Svenska propsexportörernas förening* och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* i skrivelser den 28 oktober och 19 november 1952 införstådda med att avgiftsbeloppen används till skoglig forskning och andra skogliga ändamål av gemensamt allmänt intresse. Riksförbundet förutsätter, att vid en blivande fördelning av medlen minst hälften skall komma bondeskogsbruket till godo för särskilt gagneliga ändamål, som främst avser teknisk rationalisering samt förbättrad skoglig upplysning och information. I en vid riksförbundets skrivelse fogad promemoria angives vissa sådana ändamål, varjämte i promemorian framhålles att då avgifterna för massaved och

props i allt väsentligt härrör från export från södra och mellersta Sverige desamma bör användas företrädesvis inom dessa områden.

Sveriges virkesmätares riksförbund har i skrivelse den 27 december 1952 hemställt, att viss del av de prisutjämningsavgifter som inbetalts vid export av gruvstolpar måtte anvisas såsom bidrag för bildande av en understöds- och pensionsfond för äldre propsmätarebiträden. Riksförbundet framhåller att propsmätarebiträdena auktoriseras av Sydöstra Sveriges virkesmätningsförening och att ersättning för deras arbete utgår efter särskild taxa. Några pensionsbestämmelser har det hittills icke varit möjligt att införa och fonder har ej kunnat uppläggas för detta ändamål. För att de nu till åren äldsta propsmätarebiträdena skall kunna tänkas komma i åtnjutande av pensionsbidrag erfordras ett grundkapital.

Över sistnämnda framställning har yttranden inhämtats från skogsstyrelsen och statskontoret. Enligt *skogsstyrelsen* synes skäl tala för att de mera stadigvarande anställda propsmätarebiträdena, f. n. till ett antal av tolv, tillerkänns pensionsrätt i någon form. Styrelsen föreslår emellertid att pensioneringsfrågan närmare utreds och att lämpligt belopp reserveras av disponibla prisutjämningsavgiftsmedel. *Statskontoret* anser sig icke kunna tillstyrka att medel anvisas för angivna ändamål. Statskontoret framhåller att det torde få förutsättas att taxorna avvägs på sådant sätt att de berett vederbörande förrättningsmän möjlighet att själva sörja för sin pensionering.

Vad avser avgifterna för pappersavfall har *Pappersavfallsgrossisternas riksförening* och *Svenska pappersavfallsgrossistföreningen* i skrivelse den 17 februari 1953 anført att med hänsyn till utvecklingen under år 1952 det synes angeläget att företagen i pappersavfallsbranschen bereds vissa ekonomiska lättnader, vilket motiverar återbäring av erlagda prisutjämningsavgifter. Vidare har organisationerna framhållit att forskning rörande användningen av avfallspapper bör understödjas. Slutligen understryker organisationerna att influtna prisutjämningsavgifter bör delvis utnyttjas för att tillgodose sociala ändamål såvitt gäller pappersavfallsbranschen på motsvarande sätt som tillämpats i fråga om andra branscher. Organisationerna hemställer, att av de under år 1951 inbetalda prisutjämningsavgifterna ett skäligt belopp, förslagsvis 0,5—1,0 miljon kronor, avsättes till forskning samt viss del till sociala ändamål ävensom att återstoden av 1951 års prisutjämningsavgifter samt 1952 års prisutjämningsavgifter återbetalas till de företag som inbetalt avgifterna.

Ansökningar om bidrag av prisutjämningsavgiftsmedel för speciella ändamål föreligger från styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut, styrelsen för fonden för skoglig forskning, landshövdingen i Kronobergs län Thorwald Bergquist, skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län, styrelsen för stiftelsen Tekniska museet och styrelsen för stiftelsen Framnäs folkhögskola.

Såsom anmälts i propositionen nr 78/1952 har *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* i skrivelse den 21 januari 1952 hemställt om bidrag till forskningsverksamhet vid statens skogsforskningsinstitut under en tidsperiod av omkring fem år. Styrelsen framhåller att den skogligen utvecklingen i vårt land på senare tid lett till insikt om nödvändigheten av en omfattande återuppbyggnad av skogsbeståndet. Det pågår också för närvarande ett skogligt restaureringsarbete av imponerande mått. Gallringarna ökar i omfattning, skräpskogar och hyggen iordningställs, plantskolor anläggs eller utvidgas, bränningar och kulturer utförs i växande utsträckning. I fråga om arbeten av här antydd art torde enligt vad styrelsen uttalar allmänt erkännas, att stödet av skoglig forskning icke kan undvaras. Den pågående utvecklingen har under senare tid aktualiserat en mängd spörsmål med stark anknytning till det påbörjade restaureringsarbetet. Hit kan räknas problem rörande beståndsvård, föryngring, proveniens, rasförädling etc.

Styrelsen påpekar att institutets med anlåtande av statsanslag bedrivna verksamhet huvudsakligen är inriktad på grundforskning. Vid sidan härav har institutet, sedan bl. a. medel ställts till förfogande från diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter, sysslat med praktiska undersökningar i syfte att nå resultat, som direkt kan tjäna återuppbyggnaden av skogsbeståndet. Nämnda bidrag av fondmedel om sammanlagt 1 500 000 kronor har lämnats för femårsperioden 1948—52. Styrelsen framlägger nu en plan till fullföljande och intensifiering av ifrågavarande praktiskt inriktade uppgifter för åren 1953—1957. Kostnaderna för tillämnade forskningsuppdrag och utredningar beräknas — sedan avdrag skett för ordinarie forskningsanslag till motsvarande ändamål — enligt följande uppställning.

	Kronor
I. Produktionsundersökningar	502 000
II. Föryngringsundersökningar	738 000
III. Undersökningar rörande skogsproduktionens kvalitet	275 000
IV. Rörelsestudier	80 000
V. Undersökningar rörande skogsmarkens näringsförhållanden ..	375 000
VI. Skogsmykologiska undersökningar	175 000
VII. Skogs-genetiska undersökningar	565 000
VIII. Skogs-entomologiska undersökningar	220 000
IX. Specialbearbetningar av riksskogstaxeringens material	145 000
Summa	3 075 000

Den genomsnittliga årskostnaden skulle sålunda uppgå till 615 000 kronor.

Styrelsen för fonden för skoglig forskning har i skrivelse den 25 januari 1952 hemställt att fonden av tillgängliga prisutjämningsavgifter måtte tillföras ett ytterligare kapitalbelopp av om möjligt högst 3 000 000 kronor. Styrelsen anför att stora medelsbehov visat sig uppkomma för forsknings-

försöks- och experimentverksamhet, vilka icke kan tillgodoses vare sig genom fonden med dess nuvarande storlek eller genom andra tillgängliga medel. De medel som för ifrågakvarande ändamål möjligen kan erhållas från befintliga konjunkturutjämningsfonder skall enligt huvudreglerna för dessa fonder icke bli disponibla förrän tidigast år 1958. Det föreligger emellertid redan nu ett flertal stora forskningsuppgifter, vilka snarast möjligt bör påbörjas. Bidrag erfordras bl. a. till upprättande av en särskild institutionsbyggnad för genetiska avdelningen vid skogsforskningsinstitutet samt till fullföljande av samarbetsnämndens för skoglig växtförädling och genetik program för anläggning av fröplantager ävensom till skoglig fotogrammetri och ett antal filmer inom det skogliga området.

Yttranden över sistnämnda båda framställningar har inkommit från skogsstyrelsen, domänstyrelsen och statskontoret samt vad avser skogsforskningsinstitutets framställning även från styrelsen för fonden för skoglig forskning. *Skogsstyrelsen* och *domänstyrelsen* tillstyrker bifall till framställningarna. *Skogsstyrelsen* framhåller att därest tillgängliga medel icke förslår för att tillgodose samtliga önskemål företrädesrätt bör givas framställningen från skogsforskningsinstitutet. Det skulle enligt styrelsens mening lända skogsbruket till obotlig skada om den nu inledda, praktiskt betonade forskningen skulle få läggas ner eller avsevärt inskränkas och fördröjas av brist på medel. Det framlagda forskningsprogrammet synes täcka de för dagen mest angelägna frågeställningarna. *Statskontoret* förklarar sig i sitt den 5 februari 1952 dagtecknade yttrande icke ha någon erinran mot att bidrag lämnas för att fortsätta och avsluta den verksamhet vid skogsforskningsinstitutet som dithills finansierats av prisutjämningsavgiftsmedel. Ämbetsverket anser sig emellertid icke kunna tillstyrka den föreslagna utökningen av verksamheten genom upptagande av nya forskningsuppgifter. *Statskontoret* avstyrker bifall till framställningen från styrelsen för fonden för skoglig forskning. Enligt statskontorets mening bör fondmedlen användas företrädesvis för utgifter av engångskaraktär och således i princip ej utnyttjas för fortlöpande utgifter i större utsträckning än som kan ske genom ianspråktagande av medlens avkastning. *Styrelsen för fonden för skoglig forskning* tillstyrker bifall till skogsforskningsinstitutets framställning.

I propositionerna nr 178/1949 och 124/1950 anmäldes framställningar av *landshövdingen i Kronobergs län Thorwald Bergquist* och *skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län* om bidrag med 500 000 kronor respektive 200 000 kronor till att inrätta lokala skogsmuseer i Växjö respektive Gävle. Syftet angavs vara att skapa ett levande museum som i ord och bild, med modeller och föremål klargjorde skogens historia samt dess betydelse genom tiderna och för vårt moderna samhälle. I yttrande över framställningarna föreslog *skogsstyrelsen* att i första hand ett skogens riksmuseum måtte inrättas och hemställde härför om ett belopp av 400 000 kronor.

I nyssnämnda propositioner ansågs det icke möjligt att taga ställning till

förslagen att inrätta skogsmuseer. Ärendet har därefter varit föremål för ytterligare beredning.

Skogsstyrelsen och *domänstyrelsen* har — efter hörande av styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut samt Föreningen Sveriges skogsvårdsstyrelser — i skrivelse den 4 juni 1952 avgivit gemensamt yttrande.

Ämbetsverken anknyter till skogsstyrelsens tidigare förslag om att inrätta ett riksmuseum. Det framhålles, att ett skogligt riksmuseums förnämsta uppgift bör vara att hos allmänheten väcka intresse för skogsbruket och att sprida kännedom om skogens betydelse för vårt land i olika avseenden. Lokala skogsmuseer torde i högre grad än ett centralt museum komma att besökas av kunskapssökande skogsägare, varför mera direkt undervisningsmaterial måhända bör ingå i de lokala museernas demonstrationssamlingar. Enligt ämbetsverkens mening bör på skogliga museer vid sidan av skogen och skogsvården demonstreras de viktigaste färdiga produkter, som framställts av råvaran trä, ävensom råvarans förädling. Ett centralt skogsmuseum bör tillhandahålla en stomme för tillfälliga expositioner.

Det skulle enligt ämbetsverken otvivelaktigt draga avsevärda kostnader att uppföra en särskild byggnad för ett riksskogsmuseum. Med hänsyn till den nu nödvändiga investeringsbegränsningen synes frågan om uppförande av en sådan byggnad icke vara aktuell.

Ämbetsverken framhåller att inom Tekniska museet i Stockholm planer föreligger att inrätta en permanent skoglig avdelning till vilken olika föremål redan förvärvats. Museiledningen har beräknat kostnaderna till 100 000 kronor. Ehuru frågan om ett riksskogsmuseum sålunda torde böra skjutas på framtiden, anser ämbetsverken det angeläget att redan nu medel ställs till förfogande för att inrätta nämnda avdelning inom Tekniska museet. Det synes möjligt att härigenom även tillgodose det behov av ett centralt skogligt serviceorgan som ämbetsverken framhållit.

Vad beträffar lokala skogliga museer anser ämbetsverken det styrkt att behov av sådana föreligger. Enligt verkens uppfattning bör staten lämpligen stödja sådana museer under förutsättning att ett påtagligt lokalt intresse finns och att de erforderliga medlen till större delen erhålls på annat sätt än genom bidrag från staten. Styrelserna anser lämpligt att större lokala museer förläggs till de föreslagna städerna Växjö och Gävle.

Skogsstyrelsen och domänstyrelsen hemställer, att av tillgängliga medel i diversemedelsfonden för prisutjämningsavgifter måtte *dels* reserveras ett belopp av 100 000 kronor att efter ansökning av Tekniska museet ställas till museets förfogande för inrättande av en skoglig avdelning, *dels* reserveras ett belopp av 200 000 kronor att efter ansökning av Föreningen för Smålands kulturminnen och kulturhistoria ställas till föreningens förfogande för inrättande av ett skogsmuseum i Växjö, *dels* ställas ett belopp av 100 000 kronor till skogsvårdsstyrelsens i Gävleborgs län förfogande för inrättande av ett skogsmuseum i Gävle.

I anslutning till skrivelsen den 4 juni 1952 har *styrelsen för stiftelsen Tek-*

niska museet hemställt, att stiftelsen för ordnande av en skoglig avdelning inom museet beviljas ett anslag av 100 000 kronor.

Statskontoret har i yttrande den 20 januari 1953 anfört, att ämbetsverket ej har något att erinra mot att 1951 års prisutjämningsavgifter för pappersavfall och pappersved tages i anspråk för inrättande av museer enligt de av skogsstyrelsen och domänstyrelsen uppdragna riktlinjerna. Samtidigt betonar statskontoret, att de föreslagna beloppen endast avser engångsbidrag till museernas grundande samt att beviljande av dylika anslag självfallet icke bör tagas till intäkt för bidrag till institutionernas framtida kostnader för underhåll och drift.

Landshövdingen Bergquist har i skrivelse den 4 februari 1953 lämnat följande preliminära kostnadsberäkning för den planerade museibyggnaden i Växjö.

	Kronor
Byggnadskropp 3 300 m ³	
byggn.kostnad 110 kr./m ³	363 000
Inredningsarbeten, utställningsmaterial, akvarium, väggdekorationer, ritningar m. m.	150 000
Planeringsarbeten	30 000
Oförutsett, 10 % å 363 000	37 000
	Summa 580 000

I skrivelsen framhålles att Växjö stad kostnadsfritt ställer tomt till förfogande. Den nu framlagda kalkylen motsvarar ett minimibehov och innebär en sänkning av byggnadsstandarden jämfört med vad som planerades år 1949. Endast en mindre del av det nödvändiga kapitalet synes kunna uppbibras på enskild väg. Det anslag av prisutjämningsavgiftsmedel, som oundgängligen erfordras, anges till 400 000 kronor.

Skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län har i skrivelser den 9 och 10 februari 1953 lämnat följande kompletterande upplysningar angående finansieringen av den planerade skogliga institutionsbyggnaden i Gävle. Byggnadens totala volym avses komma att utgöra 4 000 m³. Inemot halva utrymmet skall upptagas av museiavdelningen medan byggnaden i övrigt skall disponeras av skogsvårdsstyrelsen. Efter ett kubikmeterpris av 140 kronor blir den totala byggnadskostnaden 560 000 kronor. Man räknar med att Gävle stad kostnadsfritt ställer tomt till förfogande. Som ett bidrag till byggnadskostnaderna har Gävleborgs läns landsting beviljat 50 000 kronor. Banklån beräknas upptagas till ett belopp av 100 000 kronor. Genom lokala bidrag och försäljning av vissa skogsvårdsstyrelsens skogsfastigheter räknar man med att kunna uppbibras 210 000 kronor. Resten, eller 200 000 kronor, motsvarar det belopp varom ansökan om bidrag ur prisutjämningsavgiftsmedel ingivits.

Styrelsen för stiftelsen Framnäs folkhögskola har i skrivelse den 25 november 1952 hemställt om bidrag med 650 000 kronor till utbyggnad av folk-

högskolan. Folkhögskolan, som är förlagd till Öjebyn i Norrbottens län, började sin verksamhet under provisoriska förhållanden hösten 1952.

Styrelsen framhåller, att olika intressegrupper i Norrbottens län under de senaste åren kommit till insikt om nödvändigheten av att skapa vidgade och i viss utsträckning speciella utbildningsmöjligheter för ungdomen i övre Norrland. Det har befunnits angeläget att inom folkhögskolans ram kunna ge sådan speciell undervisning som ansluter sig till de praktiska arbetsförhållandena och ungdomens behov av fördjupade insikter i sitt eget vardagsarbete. Därvid har skogsnäringarna trängt i förgrunden och utöver den gängse undervisningen i allmänna, särskilt samhällseliga ämnen har införts en kurs i träkemi och cellulosateknik, varjämte skogen och skogens problem fått ett särskilt avsnitt i naturläran. Därtill kommer intresset att tillgodose behovet av en vidgad folklig musikutbildning.

Den planerade utbyggnaden av folkhögskolan är avsedd att ske i två etapper. Kostnaden för den nu aktuella första utbyggnadsetappen jämte förvärv av fastighet och utrustning av skolan beräknar styrelsen till 1 538 000 kronor. Styrelsen framhåller att egendomen Framnäs förvärvats från Piteå landskommun till en tredjedel av dagsvärdet. Norrbottens läns landsting har för innevarande budgetår anslagit 250 000 kronor till utbyggnaden och samtidigt fattat principbeslut om samma anslag för nästa budgetår. Därjämte har landstinget beviljat 39 000 kronor såsom utrustningsbidrag, 25 000 kronor har anslagits från Munksunds aktiebolags sociala fond och samma belopp från Landsorganisationen i Sverige. Hos centralfonden för anställda inom skogsbruket och skogsindustrien har styrelsen hemställt om ett bidrag av 750 000 kronor. Styrelsen räknar med att kunna anskaffa resterande belopp från industrier, stiftelser och andra institutioner med vilka förhandlingar för närvarande pågår. Från centralfondens styrelse har emellertid under hand erfarits, att nu disponibla medel är så begränsade, att ett anslag å högst 100 000 kronor kan komma i fråga. Folkhögskolans styrelse ansöker därför hos Kungl. Maj:t om kompletterande bidrag med 650 000 kronor ur prisutjämningsavgiftsmedel.

Stiftelsen centralfonden för anställda inom skogsbruket och skogsindustrien anför i skrivelse den 7 februari 1953 att stiftelsen är beredd att anvisa ett belopp av storleksordningen 100 000 kronor och tillstyrker att kompletterande bidrag lämnas ur disponibla prisutjämningsavgiftsmedel.

I yttrande över folkhögskolans framställning framhåller *skolöverstyrelsen* att Framnäs folkhögskola för närvarande icke åtnjuter statsbidrag till sin verksamhet. Enligt vad som upplysts ämnar skolan ansöka om statsbidrag från och med innevarande budgetår. Detta ärende kommer överstyrelsen att pröva i vederbörlig ordning. Skolöverstyrelsen har emellertid intet att erinra mot bifall till nu föreliggande framställning.

Statskontoret erinrar om att enligt propositionen nr 78/1952 prisutjämningsavgiftsmedel skulle kunna användas för sådana åtgärder som i olika avseenden kan förbättra skogsnäringarnas produktionsvillkor. Statskonto-

ret anser icke att utbyggnad och iståndsättande av en folkhögskola fyller de uppställda förutsättningarna.

Slutligen har 1950 års *sågverksskoleutredning* i ett den 19 september 1952 avgivet betänkande inkommit med förslag i frågan om yrkesutbildning av arbetare och förmän inom sågverksindustrien. Utredningen har icke, i motsats till norrlandskommittén, ansett sig böra framlägga något förslag om anordnande av en sågverksskola utan förordar en kursverksamhet vid Kronobergs läns centrala verkstadsskola i Ljungby. Utredningen föreslår att engångskostnaderna för utrustning och byggnadsarbeten, beräknade till i runt tal 44 000 kronor, bestrides av prisutjämningsavgiftsmedel samt att ytterligare belopp av sådana medel reserveras för byggande av elevhem på ett senare stadium.

Departementschefen.

Kungl. Maj:t har sedan den 1 juli 1945 haft riksdagens bemyndigande att för stabilisering av den inhemska prisnivån uttaga prisutjämningsavgift vid export av varor. Syftet med avgiften har angivits vara att förhindra att höga utlandspriser på vissa varor verkar prisstegrande inom landet. Det har förutsatts att när fråga uppkommer om att uttaga prisutjämningsavgift man bör söka nå överenskommelse därom med vederbörande exportörer. Härutöver har uttalats att, vid övervägande av spörsmål rörande prisutjämningsavgift, i varje särskilt fall jämväl andra synpunkter än de rent prispolitiska, bl. a. handelspolitiska synpunkter, bör vinna beaktande. Bemyndigandet att uttaga prisutjämningsavgift gäller f. n. till innevarande budgetårs utgång.

Under den tid bemyndigandet gällt har prisutjämningsavgift uttagits endast på skogsprodukter. I de flesta fall har det visat sig möjligt att träffa avtal med berörda organisationer eller företag om utgående avgifter. I hudsak som komplettering härtill har avgifter uttagits genom formellt åläggande för exportörer som icke anslutit sig till avtalen att erlagga prisutjämningsavgift.

Som tidigare nämnts uttages f. n. ej någon prisutjämningsavgift. Den stegring av exportpriserna för skogsprodukter, som inträdde under år 1950 och som under år 1951 blev synnerligen markant, avlöstes under senare delen av år 1952 av en stark nedgång. Priserna sjönk under den nivå, vid vilken konjunkturutjämningsavgift enligt överenskommelserna med branschorganisationerna ej längre skulle utgå. Prisnedgången förefaller nu i stort sett ha avstannat. I fråga om sågade trävaror synes även en viss återhämtning ha skett.

I dagens läge föreligger ej omedelbart behov att uttaga prisutjämningsavgift. De senaste årens erfarenheter ger emellertid vid handen att tvära omkastningar i prisutvecklingen kan inträffa, särskilt för sådana råvarubetonade produkter, på vilka den svenska exporten till mycket stor del är

uppbyggd. Dessa omkastningar har mycket kännbara återverkningar på vårt inhemska kostnadsläge. Det är därför angeläget att kunna vidtaga snabba motåtgärder för att förhindra en dylik ur landets i dess helhet synpunkt olycklig utveckling. Det är icke uteslutet att liknande omständigheter som de vilka under åren 1950 och 1951 medförde kraftiga prisförskjutningar i vår utrikeshandel åter kan inträffa. Bemyndigandet för Kungl. Maj:t att uttaga prisutjämningsavgift bör sålunda förlängas förslagsvis med ett år t. o. m. den 30 juni 1954 och torde liksom hittills böra göras generellt.

Jag övergår härefter till frågan om dispositionen av influtna prisutjämningsmedel.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har riktlinjer för användningen redan givits i fråga om de avgifter, som influtit vid export under år 1951 av *sågade trävaror*, *pappersved* och *pappersavfall*. I fråga om avgifterna för pappersavfall har någon återbäring till företagen ej förutsatts skola ske. I anledning av framställningen från Pappersavfallsgrossisternas riksförening och Svenska pappersavfallsgrossistföreningen om viss återbäring vill jag framhålla, att något avsteg härvidlag från de godkända riktlinjerna ej bör ifrågakomma.

Vad beträffar avgifterna under år 1951 för *pappersmassa* samt *papp och papper* godkändes efter förslag i proposition nr 167/1951 att viss återbäring skulle kunna ske till företagen samt att 10 procent av avgifterna skulle kunna utbetalas för att bilda företagsstiftelser. I nämnda proposition uttalade jag att företagen icke egenmäktigt borde kunna besluta att avstå från ifrågavarande förmån för de anställdas räkning. I anslutning till detta uttalande får jag understryka, att i de fall, då företagsledningen motsätter sig att företagsstiftelse bildas, stiftelse bör kunna komma till stånd under medverkan enbart av de anställda.

Såsom förut nämnts har viss överenskommelse numera träffats med Grängeverakens aktiebolag, Sandvikens cellulosa aktiebolag samt Utansjö cellulosa aktiebolag. Dessa företag har inbetalt huvudparten av de prisutjämningsavgifter som redovisats för pappersmassa för år 1951. Överenskommelsen innebär bl. a. att återbäring av ifrågavarande avgifter skall ske till företagen i huvudsaklig överensstämmelse med de regler, som tillämpas för de till branschöverenskommelserna om konjunkturutjämningsavgift anslutna företagen. I den mån sådan återbäring sker synes i fråga om den del av de inbetalda avgifterna, som ej återbetalas till företagen eller utbetalas till företagsstiftelser, i princip böra gälla att hälften tillförs respektive länsstiftelser för det enskilda skogsbruket och hälften stiftelsen centralfonden för anställda inom skogsbruket och skogsindustrien, d. v. s. enligt fördelningsgrunder motsvarande dem som tillämpas i branschöverenskommelserna. I detta sammanhang torde emellertid böra beaktas den framställning som föreligger från stiftelsen Framnäs folkhögskola om bidrag till folkhögskolans utbyggnad. Folkhögskolan har även hos centralfonden an-

sökt om bidrag till denna utbyggnad. Med hänsyn till fondens begränsade medelstillgång har fondstyrelsen förklarat att den f. n. endast kan anslå ett mindre belopp men tillstyrkt att kompletterande bidrag utgår ur prisutjämningsavgiftsmedel. Jag finner folkhögskolans framställning behjärtansvärd och är beredd att tillstyrka att ett anslag på högst 500 000 kronor för ändamålet nu lämnas av Kungl. Maj:t att avräknas å de medel, som enligt vad nyss föreslagits bör tillföras centralfonden.

Vad angår de prisutjämningsavgifter som influtit för år 1952 angavs vissa riktlinjer i propositionen nr 78/1952, vilka av riksdagen lämnades utan erinran.

Beträffande avgifterna för *sågade trävaror* uttalades att viss återbäring skulle kunna ske i fråga om avgifterna för januari månad, varunder avtalet med Svenska trävaruexportföreningen utsträcktes att gälla. I fråga om återstoden av år 1952 framhölls att läget var annorlunda och att det kunde ifrågasättas om någon återbetalning borde äga rum. Ett närmare ställningstagande till denna fråga ansågs emellertid icke böra ske. Något avtal med trävaruexportföreningen om att erlægga konjunkturutjämningsavgift träffades ej för tiden efter januari månads utgång, varför fr. o. m. den 1 februari 1952 prisutjämningsavgifter uttagits även av trävaruexportföreningens medlemmar. Tidigare har prisutjämningsavgifter icke återbetalts till företagen, om ej samtidigt särskilda överenskommelser för varugruppen ifråga förelegat, utan avgifterna har disponerats för allmänna skogligen och sociala ändamål. Svenska trävaruexportföreningen m. fl. branschsamman slutningar samt vissa enskilda företag har nu hemställt att ifrågavarande avgifter skall återlämnas till företagen antingen i sin helhet eller i varje fall enligt samma grunder som gällt intill utgången av januari 1952 för återbetalning av konjunkturutjämningsavgifter. Det synes skäligt att återbäring i viss utsträckning sker till företagen av de avgifter, som inbetalts under den förhållandevis korta tid för vilken avtal ej förelegat. Jag föreslår, att 50 procent av inbetalda avgifter återbetalas till företagen med $\frac{1}{5}$ under ett vart av åren 1959—63. Kungl. Maj:t bör dock kunna medgiva tidigare utbetalning enligt samma grunder som gäller enligt branschöverenskommelserna. För att uppnå önskvärd enkelhet i förfarandet vid återbäringen torde — i likhet med vad som gäller i fråga om 1951 års avgifter — det hos handels- och industrikommissionen förda registret över ifrågavarande exportörer och storleken av dessas inbetalningar av prisutjämningsavgift böra givas uteslutande vitsord, så att tidsödande och omständligt ansökningsförfarande därigenom undviks. Återstoden av avgiftsbeloppen torde få disponeras av Kungl. Maj:t enligt de riktlinjer som riksdagen framdeles må godkänna.

I fråga om avgifter för *rundvirke*, som utgått under år 1952, anfördes i proposition nr 78/1952 att frågan om disposition av avgifterna borde underställas riksdagen år 1953. I propositionen framhölls emellertid att på samma grunder som återopats beträffande 1951 års avgifter någon återbäring ej borde äga rum. Jag finner icke anledning föreligga att ändra den ståndpunkt

till frågan om återbäring som sålunda intagits. De avgifter, som inbetalts vid export av rundvirke under tiden 1 januari—15 augusti 1952 utgör såvitt nu kan beräknas 4 000 000 kronor. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har Svenska propsexportörernas förening och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund framställt önskemål om att avgiftsbeloppen disponeras för skoglig forskning och andra skogliga ändamål främst till gagn för bondeskogsbruket. Jag förordar, att 2 000 000 kronor avsätts för att disponeras för forskningsverksamhet vid statens skogsforskningsinstitut samt att återstoden, på villkor som må föreskrivas av Kungl. Maj:t, tillförs fonden för skoglig forskning att användas väsentligen för sådana ändamål, som gagnar bondeskogsbruket. Av det nyss sagda framgår, att jag ej kan tillstyrka bifall till framställningen från Sveriges virkesmätares riksförbund.

Även i vad avser avgifterna under år 1952 för *pappersavfall* framhölls i nyssnämnda proposition till 1952 års riksdag att återbäring ej borde äga rum. Anledning finns ej att frångå detta ställningstagande. Jag kan sålunda ej tillstyrka bifall till framställningen från Svenska pappersavfallsgrossistföreningen och Pappersavfallsgrossisternas riksförening i vad den avser återbetalning av inbetalda avgifter. Frågan om dispositionen av dessa avgiftsbelopp torde framdeles få underställas riksdagen. Emellertid vill jag redan nu framhålla att jag finner vad föreningarna anfört om viss forskningsverksamhet rörande användning av avfallspapper värt beaktande. Bidrag ur dessa prisutjämningsavgiftsmedel torde därför efter Kungl. Maj:ts bedömning böra kunna ifrågakomma för sådan verksamhet främst i anslutning till den forskningsverksamhet som bedrivs vid Svenska träforskningsinstitutet. Vidare bör bidrag i viss utsträckning kunna utgå för att tillgodose sådana sociala ändamål, som gagnar arbetstagare inom pappersavfallshanteringen.

I fråga om prisutjämningsavgifterna under år 1952 för *pappersmassa* samt *papp och papper* anfördes i propositionen nr 78/1952 att möjligheten borde hållas öppen att viss återbäring skulle kunna äga rum i den mån samtidigt avtal om konjunkturutjämningsavgift träffats. Prisutjämningsavgift har erlagts endast av ett mindre antal företag. Kungl. Maj:t bör efter prövning i varje särskilt fall kunna medge återbäring till företagen ävensom utbetalning av viss del till företagsstiftelser efter liknande grunder, som gäller enligt avtalen. Därefter kvarstående belopp bör disponeras av Kungl. Maj:t enligt de riktlinjer riksdagen framdeles må godkänna.

Framställningar om bidrag till speciella ändamål föreligger — förutom från styrelsen för Framnäs folkhögskola — från styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut, styrelsen för fonden för skoglig forskning, landshövdingen i Kronobergs län Thorwald Bergquist, skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län samt styrelsen för stiftelsen Tekniska museet.

Skogsforskningsinstitutets framställning avser att möjliggöra att den verksamhet som under femårsperioden 1948—52 bedrivits med hjälp av

prisutjämningsavgiftsmedel skall kunna fortsätta under ytterligare en fem-årsperiod och i viss mån utbyggas. Den av institutet bedrivna, praktiskt inriktade forskningsverksamheten är otvivelaktigt av stor betydelse för skogsnäringen. Jag anser det därför angeläget att institutet bereds möjlighet att fortsätta verksamheten. Efter riksdagens godkännande har som förut nämnts bidrag utbetalts för att möjliggöra verksamhetens fortsättande till den 1 juli innevarande år. Jag förordar att ytterligare högst 2 500 000 kronor anvisas av prisutjämningsavgiftsmedel för fortsatt forskning t. o. m. budgetåret 1957/58 i huvudsaklig överensstämmelse med de av institutet framlagda planerna. Anslaget torde i mån av behov utbetalas budgetårsvis efter framställning av institutet. Av sagda belopp torde i enlighet med vad i det föregående anförts 2 000 000 kronor utgå ur de avgifter, som inbetalts vid export av rundvirke under år 1952.

Vad angår framställningen från fonden för skoglig forskning om visst kapitaltillskott anser jag mig ej kunna förorda, att ytterligare bidrag ur prisutjämningsavgiftsmedlen lämnas härför.

Framställningar från landshövding Bergquist och skogsvårdsstyrelsen i Gävleborgs län om bidrag till att inrätta lokala skogliga museer i Växjö och Gävle ävensom ett förslag av skogsstyrelsen om att inrätta ett riksskogsmuseum har anmälts i propositioner till 1949 och 1950 års riksdagar. Jag ansåg mig då icke kunna taga ställning till dessa frågor. Ärendet har nu varit föremål för ytterligare remissbehandling, varvid skogsstyrelsen och domänstyrelsen i princip uttalat sig för att ett riksskogsmuseum inrättas men ej ansett sig med hänsyn till bl. a. investeringsbegränsningen kunna förorda att så sker redan nu. Ämbetsverken hemställer i stället, att medel anvisas till Tekniska museet för en skoglig avdelning, som i viss mån anses kunna fylla ett riksmuseums uppgifter. I anslutning härtill har Tekniska museet gjort framställning om bidrag. Jag är emellertid ej beredd förorda att bidrag lämnas till inrättande av ett skogligt museum i Stockholm. Förslagen om att tillskapa lokala skogliga museer i Växjö och Gävle finner jag däremot i och för sig värda att stödja. I likhet med skogsstyrelsen och domänstyrelsen anser jag emellertid att lokala museer bör inrättas endast om ett påtagligt lokalt intresse manifesteras och de erforderliga medlen till större delen erhålls på annat sätt än genom bidrag från staten. Detta bör också anses innebära att det ekonomiska underlaget exempelvis icke får grundas på bidrag från skogsvårdsstyrelse eller hushållningssällskap, vilkas medel regelmässigt erhålls från staten. Vidare vill jag i anslutning till vad statskontoret yttrat i ärendet understryka att som oeftergivlig förutsättning bör gälla att de statliga bidrag som kan komma att lämnas blir av engångsnatur och att sålunda statsmedel icke i framtiden påfordras för att täcka kostnaderna för museernas underhåll och drift. Huruvida nu angivna betingelser är för handen i förevarande fall kan icke anses klarlagt. Slutlig ställning bör alltså nu icke tagas till frågan om bidrag av prisutjämningsavgifter till inrättande av skogliga museer i Växjö och Gävle. Emellertid anser jag mig böra tillstyrka att ett belopp av högst 300 000 kronor reserveras för

angivna ändamål. Det torde sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma om och i så fall med vilket belopp bidrag skall lämnas.

Såsom förut framhållits har av prisutjämningsavgiftsmedel, vilka inbetalts för trävaror och pappersmassa av trä som exporterats under åren 1945—1948, reserverats 425 000 kronor för en sågverksskola vid Strömnäs sågverk i Västernorrlands län. Då 1950 års sågverksskoleutredning föreslagit att kursverksamhet för sågverksarbetare och sågverksförmän skall anordnas vid Kronobergs läns centrala verkstadsskola i Ljungby och sålunda icke ansett att norrlandskommitténs förslag om en sågverksskola vid Strömnäs sågverk i Västernorrlands län bör realiseras, finns det ej längre anledning att reservera medel för sistnämnda skola. Frågan om bidrag av prisutjämningsavgiftsmedel skall lämnas för att bestrida kostnader för verkstadsskolan i Ljungby torde framdeles få prövas av Kungl. Maj:t.

Aberopande vad i det föregående anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att lämna Kungl. Maj:t fortsatt bemyndigande för tiden t. o. m. den 30 juni 1954 att, med iakttagande av vad i det föregående anförts, meddela föreskrifter om uttagande av prisutjämningsavgift;

samt

att godkänna vad jag föreslagit beträffande dispositionen av influtna prisutjämningsavgifter.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lennart Groll.